

واژه آمبولی به معنی انسداد شریان به وسیله یک جسم متحرک است. این جسم متحرک به طور معمول یک لخته خون است، اما گاهی اوقات یک توده چربی، یک حباب هوا، تکه‌ای از یک تومور یا دسته‌ای از باکتری‌هاست. این جسم متحرک به یک رگ خونی واقع در ریه‌ها وارد شده، در آنجا گیر افتاده و مانع از جریان خون می‌شود. بیشتر آمبولی‌ها از لخته‌های خون تشکیل شده و از سیاهرگ‌های اندام‌های تحتانی (پا) و لگن منشأ می‌گیرند. سیاهرگ‌ها این لخته را به سمت بخش راست قلب منتقل کرده و از آنجا به ریه می‌فرستند. آمبولی‌ها می‌توانند از دیواره‌های قلب نیز منشأ بگیرند. اگر لخته‌ای در سمت چپ قلب درست شود و به جای ریه، به مغز یا سایر بخش‌های بدن برود یا زمانی که لخته جریان خون بافت را قطع می‌کند، بافت دچار مرگ (انفارکتوس) می‌شود. آمبولی می‌تواند در همه شریان‌های کوچک روی دهد، اما ریه‌ها به طور چشمگیری مستعد این آسیب هستند، زیرا همه خون موجود در بدن، در هر بار گردش خون از ریه‌ها عبور می‌کند

علائم شایع آمبولی ریه

- ✓ کوتاهی نفس کشیدن
- ✓ غش کردن یا حالت غش پیدا کردن
- ✓ درد قفسه سینه
- ✓ سرفه (گاهی همراه با خلط خونی)
- ✓ تندی ضربان قلب
- ✓ تب خفیف
- ✓ قبل از بروز علائم فوق معمولاً ورم و درد در پاها وجود دارد.

علل آمبولی ریه

لخته شدن خون در وریدهای (سیاهرگ های) عمقی
علت اصلی است.

عوامل خطر آمبولی ریه

- ✓ سن بالای ۶۰ سال
- ✓ هر گونه آسیب یا بیماری که نیاز به استراحت طولانی در بستر دارد
- ✓ نشستن در یک وضعیت ثابت به مدت طولانی مثلاً در طی مسافرت با هواپیما، یا پشت میز کار
- ✓ جراحی اخیر
- ✓ نارسایی قلب
- ✓ غلظت خون
- ✓ شکستگی استخوان
- ✓ چاقی
- ✓ استعمال دخانیات
- ✓ بارداری
- ✓ مصرف قرص‌های ضد بارداری به خصوص در خانم‌های سیگاری

راه های تشخیص آمبولی ریه

- ✓ رادیوگرافی قفسه سینه
- ✓ اسکن ریه
- ✓ آنژیوگرافی ریه
- ✓ نوار قلب
- ✓ شنیدن صدای قلب و ریه
- ✓ آزمایش خون جهت اندازه‌گیری عوامل انعقادی در خون

درمان آمبولی ریه

هدف از درمان، حفظ عملکرد قلب و ریه در حد قابل قبول (تا برطرف شدن لخته) و جلوگیری از عود آمبولی می باشد.

- ✓ جراحی ممکن است برای بستن ورید بزرگ منتهی به قلب و ریه، یا قرار دادن یک صافی در داخل آن برای جلوگیری از عبور لخته‌ها به سمت قلب لازم باشد.
- ✓ استفاده از جوراب‌کشی یا پیچیدن ساق پا با باند کشی
- ✓ شروع داروهای ضد لخته مانند هپارین و بعد از آن وارفارین و ادامه آن تا چندین ماه

پیشگیری از آمبولی ریه

- ✓ از استراحت طولانی مدت در بستر خودداری کنید.
- ✓ پس از جراحی هر چه سریع تر، حرکت اندام‌های تحتانی و راه رفتن را شروع کنید.
- ✓ اجتناب از جراحی‌های غیر ضروری
- ✓ خودداری از استعمال دخانیات، به خصوص در خانم‌های ۳۵ سال به بالا که قرص ضدبارداری مصرف می‌کنند در جلوگیری از آمبولی موثر است
- ✓ هنگام نشستن به مدت طولانی در یک جا، هر چند مدت یک بار بلند شوید و کمی راه بروید. مثلاً در طی سفر هر ۱ تا ۲ ساعت مدتی ایستاده و راه بروید.

توجه به نکات زیر بسیار مهم می باشد:

- ✓ در هنگام خوابیدن، پاها را بالاتر از سطح بستر قرار دهید.

بیمارستان شهید باکدشت

آمبولی ریه

تهیه و تنظیم: واحد آموزش بیمارستان

بهار 95

- ✓ جهت تمیز کردن دندان‌ها از خلال دندان و اجسام نوک تیز استفاده نکنید.
- ✓ پا برهنه راه نروید.

علائم زیر نشان‌دهنده مسمومیت با وارفارین می

باشد در صورت مشاهده هر کدام سریعاً به

پزشک خود مراجعه کنید:

- خونریزی از دهان، لثه یا بینی
- خونریزی طولانی‌تر از حد معمول از زخم
- کبودی وسیع
- افزایش خونریزی قاعدگی
- مدفوع خونی، تیره یا قیری رنگ
- ادرار تیره رنگ یا خونی
- سردرد شدید
- درد ناگهانی شکم و کمر
- یرقان
- سرفه خونی

منابع

1. MD Consult (2012) accessed on [http://www.mdconsult.com/das/patient/body/386084432-\(2012\)](http://www.mdconsult.com/das/patient/body/386084432-(2012))
2. Smeltzer, S. & Bar, B. (2010). Brunner & Suddarth's Text book of Medical Surgical Nursing. 12th ed. Lippincott Williams & Wilkins.

- ✓ سطح داروهای ضد انعقاد باید به طور مرتب اندازه‌گیری شود تا اطمینان حاصل شود سطح آنها در حد مطلوب و بی‌خطر است.
- ✓ تا هنگام برطرف شدن علائم التهابی ناشی از لخته شدن خون، در بستر استراحت نمایید.
- ✓ از پوشیدن لباسهای بسیار تنگ خودداری کنید.
- ✓ از قرار دادن یک پا بر روی پای دیگر به مدت طولانی خودداری کنید.
- ✓ سیگار خود را ترک کنید.

جهت کاهش خطر خونریزی به دنبال مصرف داروهای

ضد انعقاد توصیه‌های زیر را بکار گیرید:

- ✓ از انجام فعالیت‌های خطرناک مثل ورزش‌های رزمی اجتناب کنید.
- ✓ جهت دفع مدفوع به خود فشار وارد نکنید و با استفاده از میوه‌جات، سبزیجات تازه، انجام فعالیت‌های ورزشی مجاز و مصرف میزان کافی مایعات از بروز یبوست جلوگیری کنید.
- ✓ جهت تخلیه بینی فشار زیادی وارد نکنید.
- ✓ به جای تیغ از ریش‌تراش برقی استفاده کنید.
- ✓ از مسواک نرم استفاده کنید و با دقت و به آرامی مسواک بزنید.